

Scrisoare Pastorală către P. C. Protopopi și Preoți și către
toți credincioșii din Eparhia Aradului.

Nr. 3859/1929.

GRIGORIE*)

din îndurarea lui Dumnezeu episcop ortodox al eparhiei române a Aradului, Ienopoliei și Hălmagiului, precum și al părților anexate din Bănatul-Timișan.

Iubitului cler și tuturor credincioșilor din eparhia Aradului, dar și pace dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Hristos, împreună cu salutarea noastră arhierescă.

Iubiții Mei Fii Duhovnicești,

Martor îmi este Dumnezeu că vă iubesc pe voi toți în dragostea lui Isus Hristos. Cu aceste cuvinte ale sfântului Apostol Pavel (Filipeni 1 v. 8) mă adresez acum către voi toți. În 12 Iulie a. c. se împlinesc patru ani de când noi, episcopul Aradului am luat cârma acestei eparhii, de Dumnezeu păzite. Ne dăm seama că aniversarea evenimentelor vieții are înțeles numai atunci când se remarcă împlinirea unor datorii sau se fixează anumite orientări pentru viitor.

Noi, episcopul vostru, am făgăduit înainte cu patru ani că în munca noastră vom căuta numai pe mântuitorul. Istoria va stabili realizările dar putem și noi spune cel puțin adevărul că în munca de până acum numai dragoste adevărată am arătat către toți. Acest adevăr ne dă tărie pentru munca noastră viitoare, dar nu ne lăudăm cu dragostea aceasta, căci Isus Hristos este Cei Ce ne întărește în această

iubire, care trebuie să împodobească sufletul tuturor creștinilor. Când Sfântul Apostol Pavel zice către toți creștinii: „nimănui cu nimic nu fiți datori, fără numai cu a iubi unul pe altul” (Rom. 13 v. 8), cu atât mai mare este datoria conducătorilor sufletești de a-și iubi pe credincioșii lor.

Suntem gata să recunoaștem că iubiții noștri preoți ni-au dat tot sprijinul în munca noastră iar credincioșii ni-au primit cu iubire și ni-au arătat toată dragostea lor în timpul celor patru ani de arhierescă păstorire. Aceasta este o altă împrejurare îmbucurătoare care mă obligă să Vă mulțumesc cu acest prilej pentru dragostea arătată.

Planul activității noastre nici pe departe nu este încă pus în deplină lucrare. Dumnezeu știe dacă voi ajunge, să zic și eu ca Sfântul Pavel. „Lupta cea bună m'am luptat” (II Tim. 4 v. 7), știu însă că dacă râvna mea către voi este curată, toate le pot în Hristos, Care mă

*) Această Pastorală se va citi în toate Bisericile din eparhie.

întărește. Problemele, cari asigură zidirea de-săvârșită a credincioșilor în trupul lui Hristos, sunt multiple. Multă doctorie trebuie noi cei duhovnicești să mai turnăm în suflete spre a ne apropia către cununa dreptății. Putem înființa fonduri, dar ca să le avem pentru trebuinți bisericești și culturale, ca să ajutăm pe săraci și cei lipsiți, — trebuie să învățăm pe oameni ca să fie mai buni de inimă.

Toți suntem un trup întru Hristos și fiecare unul altuia mădulare (Rom. 12 v. 5). Dar mi se pare, iubii mei, că adevărul aceasta se uită de multe ori. Prea se crede azi că chestia Bisericii noastre ortodoxe ar fi numai chestia preoșilor. Prea se lasă toate pe umerii preotului. Din pricina aceasta apoi preotul este bătut pe nedrept că face pentru sine. Când se fac de pildă colecte pentru trebuințele bisericești, preotul e silit să facă el colecta iar răuvoitorii vorbesc atunci pe nedrept. Să pornim carul vieții bisericești punând umăr la umăr și ajutând pe preot în munca lui.

Noi ne vom da silința să fortificăm conștiința credincioșilor în înțelesul de a cunoaște toți că avem trebuință de case culturale și parohiale, de coruri și biblioteci parohiale, de fonduri pentru săraci și câte alie trebuinți.

Avem o conștiință ortodoxă, dar pentru generația tină ră trebuie creiată conform împrejurărilor de azi spre a nu mai ceda nici un creștin ortodox concepțiilor materialiste ale vieții și a nu cădea în rătăcirii sectare nici un suflet.

Deci vom da catehizației o însemnătate covârșitoare. Vom îndemna pe cei destoinici să publice cateheze bune. Chiar noi personal vom căuta să fim lecții de catehizație cu elevii din școlile primare și secundare. Secția Culturală a Consiliului nostru eparhial și P. C. Protopopi vor depune toate stăruințele în interesul unei catehizații mai temeinice.

O catehizație bună ne va ajuta să cârmuim mai bine pe cei încredințați nouă și credincioșii își vor da mai bine seama de rostul darurilor sfințitoare ale Sfințelor Taine. Vom înființa și Școli Duminecale ca asfel tot mai mult să se facă lămurit adevărul, că vitalitatea și trăinicia organizației noastre bisericești esie înlemeiată pe concursul tuturor.

Vom avea de sigur o clădire puternică. Vom fi tari și nebiruiți, fără eamă de neizbândă dacă Hristos este temeliea vieții noastre. În munca aceasta suntem siguri de sprijinul tuturor fiilor noștri sufletești. Munca noastră va merge înainte după planul desfășurat când am ocupat scaunul episcopesc, dar vom da atenție deosebită catehizației și pregătirii tineretului în vederea formării adevăratei conștiințe creștine ortodoxe.

În nădejdea aceasta, — din prilejul împlinirii celor patru ani de păstrorire arhierescă, — Vă împărtășesc futuroara arhierescă binecuvântare, — rugând pe Dumnezeu să Vă dăruiască zile senine, — îmbelșugare sufletească și sporirea rodurilor pământești spre tot lucrul bun.

Al vostru al tuturor de tot binele voitor și iubitor

† Dr. GRIGORIE GH. COMȘA

Episcopul Aradului.

Marienbad, 1 Iulie 1929.

Patru ani de muncă rodnică.

Patru ani de muncă grea și străduinți curate, patru ani bogăți în perspectivele unui seceriș mulțumitor, s-au scurs în neant, de când pe tronul vladicesc al eparhiei Aradului, Providența a așezat pe neobositul nostru Episcop, P. S. Sa Dr. Grigorie Comșa. Ziua de 12 Iulie 1925, este pentru noi Români dela fruntariile vestice ale patriei române, o zi de amintiri scumpe și an de an ne ducem aminte de aceasta zi ca de o sărbătoare plăcută, căci la aceasta dată s-a început în istoria eparhiei noastre un nou period de progres, de lumină și înaintare.

După viforința crâncenului război mondial, busola vieții sufletești a dat în declin la toate popoarele. Aceasta pacoste a atins și poporul nostru, fapt care constituie o mare primejde și pentru biserica noastră și pentru poporul Român.

Simțeam deci cu deosebire aici la marginile patriei, că ne trebuie un cârmciu sufletesc, un episcop plin de vigoare, care să întrunească în persoana sa și o inteligență fecundă dar mai pe sus de toate: o forță morală puternică și curată.

L-am găsit pe acest personaj. Bunul Dumnezeu ni l-a dat în persoana P. S. Sale Ierarhului Grigorie

Cu venirea Sa pe tronul plin de glorie al Episcopiei noastre, pe mândrele noastre plaiuri se începe un nou suflu de viață, plin de avânt și de sacrificii pentru echilibrarea vieții noastre sufletești.

Facem aici o constatare plină de mândrie că luând pildă de la P. S. Sa Episcopul nostru, în eparhia noastră s-a început o emulație frumoasă pe terenul muncii.

Toți muncesc cu dragoste: Consilierii funcționari, profesori, preoți. Fiecare se străduiește să contribuie cu rodul vredniciei sale, la progresul comun al bisericii și neamului nostru. — Despre munca titanică a P. Sfințitului Grigorie, vorbesc volumele de cărți ce părăsesc unul după altul tiparele, apoi broșurile de propagandă, predicele și articolii plasați prin diferite reviste și ziare. Toate acestea, mare parte în nopți nedormite, căci peste zi P. S. Sa este absorbit de munca: cu iscălirea actelor, prezidarea ședințelor consistoriale, acordarea de audiențe și primirea și redarea vizitelor.

În aceste momente de evlavie, gândul nostru fuge la P. S. Sa bunul nostru Părinte, care surmenat de munca grea, săvârșită fără cruțarea sănătății Sale, este dus pentru recreație la Marienbad.

Rugăm pe bunul Dumnezeu să-l ajute ca, la toamnă să-și ducă înalate firul lucrărilor, întrupate într'un lanț de fapte rodnice, pe toate terenurile vieții noastre sufletești.

Programul

Congresului general al misionarilor ortodocși din Țară sesiunea 1929.

Potrivit hotărârei Congresului general al misionarilor din Țară, sesiunea 1928 și a aprobării obținută dela Sf. Sinod cu nr. 216 din 28 | II | 1929, Congresul se convoacă în sesiunea 1929 în orașul Chișinău pentru zilele de 6—8 Octombrie a. c.

Congresistii sunt invitați să vină în ajunul acestei zile (5 Octombrie a. c. Sâmbătă), ca să ia parte la privigherea solemnă în catedrala din localitate.

Duminecă 6 Octombrie a. c. se va oficia serviciul divin solemn la catedrală de către I. P. S. S. Mitropolit GURIE cu toți înalții prelați prezenți, înconjurați de congresiști.

La priceasnă se va rosti o predică cu conținut istorico-apologetic, tratând despre opera misionară a Bisericii naționale în cursul veacurilor.

Va urma un Te-Deum solemn de deschidere.

Sedința 1-a. La ora 12 p. m. deschiderea oficială a Congresului de către I. P. S. S. Mitropolit GURIE al Basarabiei, în sala eparhială.

a) Formarea biroului și a secretariatului;
b) Salutățile din partea autorităților, a eparhiilor și instituțiilor eparhiale locale.

c) Cetirea telegramelor.

Ora 2 p. m. masă comună în palatul mitropolitan și apoi, la ora 4 p. m. acatistul la Mitropolie.

Sedința a 2-a. Ora 5 p. m. a) Rezumatul asupra Congresului precedent din *Arad* ca introducere în lucrările Congresului actual, îl va face reprezentantul eparhiei Chișinăului; b) Conferința Frățimei „Nașterea lui Hristos” „*Lupta cu sectele religioase din Basarabia în trecut*”.

c) Primul referat „*Reflexiuni asupra stării religioase în prezent a poporului român*” și discuțiile asupra lui.

d) Al 2-lea referat „*Pastorația colectivă și individuală; raportul dintre pastorație și misionarism*” și discuțiile asupra lui.

Ora 10 seara vizitarea Facultății de teologie și cina comună.

Luni 7 Octombrie a. c. ora 8 dim. sf. liturghie la Mitropolie, cu predică rostită de un delegat al unei eparhii.

Ora 9½ dim. ceai la palatul mitropolitan.

Ora 10 dim. vizitarea *Fabricii de lumânări bisericești, a Consiliului eparhial, a Muzeului eparhial și muzeului misionar.*

Sedința a 3-a. Ora 11 dim.

a) Referatul al 3-lea „*Metodele de propagandă practicate de sectari. Cum trebuie organizată lupta misionară în condițiunile actuale*” cu discuții.

b) Referatul al 4-lea „*Calitățile interne ale misionarului și mijloacele de intensificarea operii misionare a clerului*” cu discuții.

Ora 1½ p. m. masa comună.

Ora 3½ p. m. vizitarea Muzeului Național și a „Sfatului Țării”. (D-1 Macovei, directorul liceului Donici” va face un scurt istoric asupra actului *Unirii Basarabiei cu Țara Mamă*).

Sedința a 4-a. Ora 6 seara.

a) Subiectul practic „*Despre sfințenia personală*”. Se va discuta pe baza Sf. Scripturi. Demonstrarea celei mai practice metode în combaterea sectelor raționaliste.

b) Dări de seamă verbale vor face pe scurt misionarii tuturor eparhiilor asupra situației și asupra activității misionare din eparhiile respective, prezentându-se și date statistice. (Aceste dări de seamă vor fi rezumatele rapoartelor ce vor lucra în scris și le vor prezenta din timp Consiliului eparhial Chișinău părinții misionari eparhiali).

c) Referatul *Sectelor culturale locale*, cu

privire la revista „Misionarul” și la alte chestiuni curente.

b) Diferite propuneri și hotărâri.

Ora 10 seara vizitarea Seminarului teologic și cina comună.

Marți 8 Octombrie a. c.

Ora 7,10 sau 8,45 dim. plecarea cu trenul la *Tighina* și de acolo cu trăsuri sau automobile la mănăstirea *Noul-Neamț*.

Ora 12 a. m. sosirea la mănăstirea *Noul-Neamț*.

Ședința a 5-a. Referatul „*Participarea la opera misionară*”.

Masa comună. Acatistul și Te-Deum-ul de plecare.

Ora 7 sau 8 seara sosirea la *Chișinău*. Urmează vizitarea Școlii secundare eparhiale de fete și cina comună pe loc.

Înapoierea la cămin și împrăștierea.

Consiliul Eparhial din Chișinău.

Misiunea din Zărând.

Ziua de 26 Malu a. c. rămâne memorabilă pentru credincioșii noștri din comuna Zărând. (prot. Ineu.) Sectarismul, în ipostasa baptismului și a pentecostalismului, la un moment dat a răsărit spiritele atât de mult încât pareă, că s'a produs o serioasă scizură între păstori și turmă. Prin reacțiunea bisericească, sectarismul din Zărând, a primit lovitura de grație de mult plănuită.

Duminecă în 26 Malu a. c. a pontificat Sf. Liturghie, nestorul preoților participante, pâr. Aurel Iancu, având ca împreună slujitorii pe cucernicii preoți Cornel Papp, Ioan Manițu, Ștefan R. Lungu, Mircea Anghel. Serviciul sf. liturghii a decurs cu un deosebit fast. Răspunsurile liturgice le-a dat corul credincioșilor noștri din Zărând, care s'a achitat cu mult zel de nobila îndatorire. Axionul l-a cântat pâr. M. Anghel, colorind cu mult sentiment pios, vocea Sfinției Sale și dealtfel foarte melodiosă. O profundă emoție religioasă stăpâniă mulțimea credincioșilor.

La priceasnă pâr. I. Manițu, a predicat în legătură cu omilia zilei, despre necesitatea serbării Duminecii și viața creștină. A fost ascultat cu viu interes! Atenția acordată, constituie o nouă dovadă, că în Zărând amvonul este foarte activ.

În mijlocul unui suflu religios puternic, spre finea sf. I turghii, pâr. Aurel Iancu, pășeste în fața sf. altar, vădit emoționat și cu o voce puternică, străbătută de inspirația adevăratului apostol al lui Hristos, arată credincioșilor, lupta grea dusă de dănsul și colegii săi localnici, pentru izbăvirea sufletească a enoriașilor. N'au cruțat nici-o jertfă în lupta pentru ortodoxie. Sectarismul dacă totuși a reușit să se cuibăriească în comuna aceasta este a-se atribui strălănimului nefast, care nu este scrupulos în alegerea mijloacelor de propagandă.

Pentru demascarea moravurilor sectare, este chemată în fața credincioșilor bătrâna femeie Rafila Trif, mama baptistului Mitru Trif Deduț din Zărând.

Dănsa se prezintă în fața asistenței, cu prescuri și o lumină aprinsă în mână și spune cu voce tare în fața lumii, purtarea scandaloasă a feciorului său trecut la baptism. Este acuzată de fiul său, că ar fi dat soției lui în beutură lăpitorii! Sentimentul revoltat de mamă, a determinat-o pe sârmana femeie la acest act disperat în fața publicității. A făcut jurământ solemn în sf. biserică despre nevinovăția sa. Scena a fost foarte emoționantă. Ba chiar răscolitoare de simțiri. Sub puternica emoție lumea plângea! Opinia publică din comună susține, că bătrâna din chestie este maltrată, asuprită. Nu i-se dă mâncare, pentru singura vinovăție, că nu trece la baptism și nu-și predă moștenirea sa feciorului ei baptist. Se spune, că bătrâna într'o zi s'a suit în podul casei. La coborâre scara a dispărut. În schimb de desubt s'a așezat un vas plin de apă. Bătrâna în bunăcredință, că pășeste pe scară a căzut în apă. De atunci a rămas neputincioasă.

O predică mal elocventă, despre moravurile sectare nici nu ne-am fi putut imagina. În fine pâr. Ștefan R. Lungu, într'o scurtă cuvântare face apologia mamei și datorile copiilor față de părinți. Arată, că declarația femeii a întărit tot mai tare convingerea despre moravurile slabe dintre sectari.

După masă, s'a continuat misiunea la ora 2. Vecernia se slujește în sobor. Au celebrat încă pâr. N. Pisău, Ioan Bota, Ioan Laza și Florian Rațiu. Spre sfârșit pâr. Ștefan R. Lungu cetește o rugăciune pentru toate trebuințele vieții creștine. În fine predică despre suflet și întoarcerea la Dumnezeu.

După Vecernie, asistența trece în casa culturală de alături. În cadrele unei producțiuni școlare bine-reușite și condusă de Dl învățător Todor Mager și a Oastei Domnului condusă de pâr. C. Papp și M. Anghel, se desfășură programa. După o cântare a ostașilor, urmează disertația pâr. I. Laza, din domeniul vieții creștine. Se predă o foarte instructivă piesă, cu caracter antisectar, de către elevii școlii primare. Pâr. Ștefan Lungu ține o conferință biblică, făcând combaterea baptismului și a pentecostalismului.

Vorbește apoi cu multă vervă pâr. I. Bota făcând apologia Bisericii ortodoxe. De încheiere pâr. Aurel Iancu, pe un ton patetic, mulțumește tuturor pentru osteneala și munca prestată.

Mulțimea a plecat satisfăcută de cele văzute și auzite. Dela ora 5—6 p. m. pâr. Ștefan Lungu a ținut o prelegere biblică cu membrii Oastei Domnului. Li s'au dat îndegetări la cetire și s'a făcut explicarea unor locuri biblice. La ora 6 un grup de credincioși au adus solla și invitarea baptiștilor din loc, să participăm la discuții în capişte. Un grup de preoți înarmați cu Biblia și însoțiți de ostași am plecat la adunare. Am fost primiți cu multă simulare de afabilitate. S'au discutat chestiuni biblice: Sf. Cruce și Icoane, botezul pruncilor, Sf. tradițiune, etc. Asistenții au plecat satisfăcuți mai ales îndoelnicii și ostașii și după propria lor mărturisire convingși, că: „am fost uniți, înzadar!”

Efectele misiunii constituiesc misterul viitorului. Lucrarea misionară s'a terminat seara la ora 9.

Am făcut din nou experiențe, că aluatul învățăturii creștine — ortodoxe, trebuie așezat cu multă chibzuință astfel, ca să dospiască întreaga frământătură a vieții sufletești, la neamul nostru!...

Misionarul.

Cultul Eroilor la Hălmagiu.

Societatea „Cultul Eroilor” Arad va serba în cursul lunii Octombrie 1929 aniversarea de 10 ani a luptelor din ținutul Hălmagiului (Munții Apuseni). Cu prilejul acesta se va desvelii și un monument în comuna Hălmagiu, care va simboliza trecutul istoric al acestui ținut, în luptele de desrobire ale iobagilor și în marea ofensivă românească din anul 1919, când armata românească a vechiului regat în unire cu trupele voluntare ardelenesti, legionarii și gardiști, a pornit din Hălmagiu la Budapesta.

Societatea „Cultul Eroilor” Arad invită la aceste serbări pe toți aceia, cari au luptat în ținutul Hălmagiului și pe toți iubitorii de Țară și Neam.

În vederea pregătirilor (transport, cartuire, înlesniri posibile) cei cari doresc să ia parte la serbări, sunt rugați să binevolască a-și trimite adresa, printr-o simplă carte postală către Societatea „Cultul Eroilor” Arad, cel mai târziu până la 1 August 1929, urmând să li-se trimită programul și toate instrucțiunile de detaliu.

Pentru cei cari nu cunosc ținutul Munților Apuseni, este un prilej binevenit pentru o plimbare în aceasta regiune pitorească, cu excursiuni la Tebea la mormântul lui Avram Iancu și la Brad minele de aur.

Psalm¹⁾

*Fii laudat, Iisuse,
Al nostru Impărat,
Căci tu ești poarta vieții
Și visul aripat!*

*Fii laudat, Iisuse,
Al nostru Impărat,
Căci Tu ești mângâierea
Și zâmbetul curat!*

*Fii laudat, Iisuse,
Al nostru Impărat,
Căci Tu ești casa noastră
Și crinu 'mbălsămat!*

*Fii laudat, Iisuse,
Al nostru Impărat,
Căci tu ești pâinea noastră
Și vinul aromat!*

*Fii laudat, Iisuse,
Al nostru Impărat,
Căci pentru noi, umilii,
Ai plâns și-ai sângerat!*

Al. T. Stamatiad

1) Din volumul de poeme religioase: „Pe Drumul Damascului”. Operă premială de Ministerul Artelor și de Academia Română. Ediția II. Editura Cartea Românească. Exemplarul 40 lei.

O cruce...

E mult de atunci. În anul 1905 când orașul Arad fu ispitit de o năpraznică boală — și Seminarul nostru dădu o jertfă pe teologul din curs II. Teodor Pășcuțiu, cum s'a scris atunci în „Biserica și Școala” Nr. 8 | 1905 și Nr. 6 | 1906.

După ce crucea de lemn ce spunea locul de odihnă a acestui tânăr, perit în cursul vremii, acum, după 24 de ani colegii săi preoți: Goina din Mizleș, Teaha din Tulca, Drimba din Ortiteag, Babeu din Beciche-recul mic, Draia din Arad, Marșeu din Socodor, Filip din Lugașul de jos și Șandru din Lupeni, au ridicat o altă cruce, mai trainică, de marmoră albă, care să străjuiască ca o santinelă sfântă, încă multă vreme, locul de vecl a colegului lor de atunci, din 1905. Sfințirea crucii s'a făcut în 27 Iunie, de către Părințele Profesor și Rector Dr. T. Botiș, asistat de preoții: C. Turicu din Arad și Goina cu diaconul Florea Lavru și cantorul Morgovan.

A vorbit colegul — prietenul din copilărie — Fl. Goina, reamintind iubirea colegilor, cari nu l-au uitat nici acum și pâr. rector Dr. T. Botiș spunând că actul de pietate săvârșit acum, este o dovadă grăitoare, că aci odihnește cu adevărat elevul bun, nădejdea multora.

Cerul întunecat, cernea o ploaie lină... mărunță...
Eu, în aceasta cruce, văd plinirea unei datorii.
T. Draia.

† Preotul Ioan Cimponeriu

Din Lipova primim știrea tristă că, preotul nostru Ioan Cimponeriu a trecut la viața veșnică, luni în 8 Iulie a. c. în etate de 72 ani, și după o viață pastorală de 46 ani.

Preotul Ioan Cimponeriu a fost un evlavios slujitor al sf. altar. Prin vrednicia și curățania sentimentelor sale s-a ridicat cu vrednicie între ceilalți preoți. Pentru meritele sale superioritatea bisericească l'a distins cu brâu roșu și l-a încredințat administrarea protopopiatului Lipova când devenise vacant. Rugați-vă frați preoți pentru odihna sufletului vrednicului preot I. Cimponeriu. Dumnezeu să-l așeze în ciata dreptilor. Familia întristată a dat următorul anunț funebru:

Cu inima frântă de durere anuțăm tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoșcuților că mult iubitul nostru Soț, Tată, Socru, Unchiu și cumnat Ioan Cimponeriu preot ort. român din Lipova în urma unei scurte suferințe, în anul al 72-lea al vieții Sale și în al 46-lea an al fericitei Sale căsătorii, după o păstorie de peste 46 ani, și-a dat nobilul Său suflet în mâinile Atotputernicului Creator azi Luni la 8 Iulie 1929 ora 1 p. m.

Rămășițele pământești ale scumpului nostru Defunct se vor depune spre veșnică odihnă Miercuri la

10 Iulie 1929 ora 10 a. m. în cimitirul din „Deal”
Lipova la 8 Iulie 1929.

Fie-1 țarina ușoară și memoria binecuvântată!

Ecaterina Cimponeriu n. Bontș, soție Aurora Dr.
Blidariu n. Cimponeriu fiică, Dr. Ioan Blidariu ginere,
Dr. Alexandru Cimponeriu fiu, Cornelia Cimponeriu
n. Groșorean noră, Constantin Cimponeriu fiu, Elena
Cimponeriu n. Matric noră, Ioan Cimponeriu fiu, Cornelia
Cimponeriu n. Petcuț noră.

Școlile dela Hălmagiu în epoca absolutismului, 1850—1861.

De Tr. Mager, prof.

Dr. Nicolae Popovici
profesor și adm. par.

Perfectuarea organizării inv. în epoca de înflorire a jud. Zărand: 1861—1876.

Ideologia utopică încă a umanitarismului dulceag și abstract de care se conduce politica absolutismului luminat al celor două capete încoronate ale Monarhiei habsburgice din jumătatea a doua a sec. XVIII, Maria Terezia — mama, și fiul, — Iosif II, este răsturnată repede de către mai viabila Idee națională. Ideea națională pasionează deopotrivă sufletele românilor cași pe ale ungarilor, cele două neamuri de o antipodică origine, între cari se duce o luptă disperată pentru hegemonia Ardealului în tot cursul veacului al XIX, proces sfârșit abia la 1918, cu desăvârșita biruință a românilor.

Dreptul istoric și dreptul natural erau de partea românilor; în schimb însă ungarul dețineau prin usurpare tripla putere: politică, economică, și derivând din acestea și pe cea culturală. Lupta se dădea, deci, în condițiuni inegale pentru noi, și suferințele noastre fură din cele mai grele și umilitoare.

În suferință, însă, se oțlesc sufletele!

Întâia puternică lovitură și care le-a fost fatală, o primesc ungarul la 1849, prin eșuarea revoluției kossuthiste. În vreme ce ungarul detronează casa domnitoare și ridică armele în contra Vienei pentru libertatea națională ungurească, fără să înțeleagă și o libertate națională și pentru români; românii sub Avram Iancu ridică armele pentru libertatea lor națională în contra ungarilor, și deci, în favorul Vienei. Când ungarul prin ștergerea iobăgiei și prăbușirea sistemului feudal medieval, își pierde în mare parte puterea economică; căzând în disgrația Vienei, scapă din mâni pentru aproape două decenii și puterea politică.

Anihilată puțința de opresiune a ungarilor, ajung pentru întâia oară într-o situație mai favorabilă masele de iobagi români.

Robii de ieri ajung stăpâni pe vetrele lor, cari se lărgesc într-una prin dismembrarea latifundiilor ungurești, mai ales în regiunile muntoase, unde solul mai puțin fertil nu mai renta fără munca grauită a țaranului român.

Un fapt poate și mai important pentru luptele noastre politice îl constituie crearea clasei intelectua-

lilor români, care realizează propășirea și pe teren cultural-național. După 1850, în epoca absolutismului — sistemul lui Bach — se deschid pentru întâia oară funcțiile statului și pentru români, în calitate de români.

Atunci, mai întâi, fură chemați românii în fruntea județelor și în siujbe înalte de stat. Ne mai ajungându-se bărbații cu nume câștigat, se făcu apel către tineretul din școli și către toți cei cari avuseseră răgaz să se inițieze în tainele scris-celitului.

Studentii universitari, clericii, „preparanzii” (normaliștii), alături de preoții și puțolii dascăli fură introdusi în serviciile de stat, de toate categoriile. Se face propagandă pentru înțrarea tinerilor noștri în serviciul activ al armatei unde mulți ajunseră grade superioare. Din această epocă datează titlurile noastre de baroni și cavaleri și atunci se pusă baza clasei intelectuale a românilor din Ardeal.

Atunci se organizează biserica românească, se înființează licee și se înălțară pretutindeni școli populare. Martiriul lui Avram Iancu și jertfa Munților Apuseni, aducea roade.

Această epocă fericită durează dela 1850, sub absolutism în provizorat, până la inaugurarea dualismului, întâmplată la 1867, când națiunea ungurească se împacă cu dinastia. Ea se prelungeste, uneltrile ungurești rămânând neputincioase, până la anul 1875, când la cârma țării ajunge guvernul falimosului conte Koloman Tissa, care se mândrea cu atributul barbar de „sdrobitor de naționalități.”

La această cotitură sinistă a istoriei, noi aveam însă țaranul liber și o pătură intelectuală conștientă de interesele mari ale unității naționale. Realizaserăm libertatea bisericii naționale, aveam mai multe școli populare decât chiar peste 50 ani, (numărul școlilor rom. scade treptat în cel 50 ani viitori pe măsură ce se strâng cătușele maghiarizării), se înjghebează organizația economică bancară, — cele trei redute cari susțin rezistența noastră națională până la memorabila zi a desrobirii.

Cât privește Ținutul Hălmagiului, acesta a avut fericirea să aparțină jud. Zărand, care îndată după restituirea autonomiilor județene cu sfârșitul absolutismului, se prefăcu repede într-o mică „republică” românească, fapt ce îl atrase desființarea mai târziu, la anul 1876.

Încă pe la începutul anului 1861 Zărandul era reorganizat în mod strălucit de avantajos pentru ideea națională românească, având la conducere pe: Ioan Pipoș în calitate de comite suprem (prefect); Dr. Iosif Hodoșiu vicecomite, mai târziu Frâncu; Alexandru Șterca Șuluțiu, jude al Hălmagiului; Sighismund Borlea deputat de Zărand în camera ungară; Candrea și alți funcționari; preoți și învățători, — cu toții fanatici luptători pentru drepturile românești!

Ideea națională a pulzat mai puternic cași oriunde aici în Zărandul Munților Apuseni și sub impulsul acestei idei se deschid una după alta școlile, pentru adăpostirea cărora abia acum încep a se clădi locuiri proprii. Iluminatul preot Nicolae Butariu din Bodești la 1868 lăsa să se sape în stejar pe frontispiciul școlii clădită din inițiativa sa: *Să vede națiunea română!*, adică să trăiască națiunea românească. Nu știu dacă se mai găseă undeva în Ardeal înainte de războiu, vreo înscrisătură românească pe edificiile pu-

blice, când din precauțiune politică inscripțiile se făceau în latina oficială.

La 1865 școala normală din Hălmgau se desvoaltă la patru puteri didactice, având și o școală de fete.

La 1869, perechea de dascăli dela această școală, Ioan Popescu și soția sa Iudita, își iau drumul spre o și mai largă libertate românească și trec Carpații ducând în Principate flacăra mândriei romane renăscută în Ardeal, drum pe care îl fac mai târziu și alți intelectuali de aici.

Conștiința mândriei romane începe a se manifesta și în adoptarea numelor strămoșești. În locul numelor de sfinți ai calendarului creștin slavon și ale personajilor biblice, copiii de preoți, ai dascălilor, ba chiar și plugarii exhaustivă întreaga nomenclatură păgânească romană. Ei se numesc: Traian, Aurei, Silviu, Sever, Olimpia, Lucreția, ș. a.

Se vorbea și se scria și în oficiile publice numai românește, iar steagul prefecturii purta cu mândrie colorile naționale.

Umbra vie a celui ce fusese crăul murților, Avram Iancu, își purta durerea mută din sat în sat. Îl plăceau amurgurile însângerate și melancolice. Pleca seara și nu știa unde se acizează noaptea. A doua zi în revărsatul zorilor se găsea în alt sat pe prispă casei unui cunoscut. Nu mai putea înțelege sărmanul, că jertfa lui n'a fost, totuși zadarnică.

În această epocă, și cu largul sprijin al entuziaștilor bărbați dela conducerea județului Zărand, se perfectuează, în intervalul dela 1861—1876, organizația școlară în Țin. Hălmgaiului.

(urmează)

Nr. 3324 | 1929.

Anunț Școlar.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că petițiile de primire în Academia Teologică ort. română din Arad pentru anul școlar 1929 | 30 sunt a se înainta Consiliului eparhial ort. român din Arad până la 31 August a. c.

Cele intrate după acest termen se resping.

Cursurile Academiei sunt de 4 (patru) ani.

În Academia teologică se primesc ca studenți ordinari numai absolvenți de seminarul, ori de liceu cu diplomă de bacalaureat sau diplomă echivalentă cu bacalaureatul.

Petițiile de admitere sunt a se însoți de:

1. Act de botez dela oficiul parohial, eliberat în timpul cel mai recent.

2. Atestat de moralitate dela oficiul parohial la care aparține petiționarul, vizat de protopresbiterul respectiv.

3. Atestat medical despre starea sanitară

4. Dacă petiționarul după terminarea școlilor secundare s'ar fi dedicat altei cariere, ori a avut altă ocupațiune are să dovedească: ocupațiunea și timpul petrecut dela ultima frecvență școlară până în timpul de față.

5. Certificat dela preotul locului, că știe ori nu ceti și scrie cu litere cirile și că are aptitudine pentru cântare.

6. Certificat despre situația militară a petiționarului, dacă este înrolat.

7. Obligațiune din partea părinților ori a tatorului că va plăti regulat cheltuielile de întreținere obligatoare în internat, în cursul anilor de studiu

8. Cel din alte eparhii vor prezenta litere dimisionale dela Episcopul lor și vor da declarație, că după terminarea cursurilor teologice se angajează a servi în eparhia Aradului.

Se observă că Ministerul Cultelor și Artelor a încuviințat pentru studenții Academiei teologice din Arad 60 burse a 20 Lei la zi.

9. Cel ce reflectează la bursă, să alăture și atestat despre starea materială a părinților.

10. Întreținerea în internatul Academiei este obligatoare pentru toți studenții.

11. Condițiunile de întreținere în internat seminar sunt: Lei 12000 adecă douăsprezece mii Lei anual plătit în trei rate anticipative la Cassa Consiliului eparhial și anume: Lei 5000 la înscriere, Lei 4000 la 1 Ianuarie 1930 și ultima rată de Lei 3000 la 1 Aprilie 1930.

Studenților admiși ca bursieri li-se socotește bursa ca întregirea taxei de întreținere în internat.

Consiliul eparhial își rezervă dreptul a urca aceste taxe în cursul anului în proporția scumpetei.

La intrarea în internat, elevii vor aduce cu sine 6 cămăși, 6 perechi de subpantaloni, 2 cămăși de noapte, 5 perechi de ciorapi, halne de pat (cerceafuri plapomă, pernă și cuvertură de pat) 3 ștergare, 3 servete, pâhar, cuțit, furculiță, lingură, o ceașcă, 3 farfurii plepten, săpun, perle de dinți, de haine, de ghete, ace, ață, și îmbrăcăminte necesară.

Studenții sunt obligați a și procura și purta uniforma școliei.

12. Petițiile sunt a se timbra legal și a se scrie cu mâna proprie, cele netimbrate ori defectuos înscrise se vor retrimite nerezolvite.

13. Petiționarul să indice domiciliul și poșta ultimă scrise corect și citeț.

14. Înmatriculările studenților se vor face la Rectoratul Academiei în zilele de 19—21 Septembrie a. c.

Cel ce nu se prezintă la termenul înmatriculării își pierde toate drepturile.

15. Cursurile încep în ziua de 23 Septembrie a. c. Taxele școlare, ce se plătesc la Rectoratul Academiei cu ocaziunea înmatriculării fac Lei 1000.

Arad, din ședința Consiliului eparhial secția bisericească ținută la 6 Iunie 1929.

Consiliul eparhial ort. român.

Biblioteca Creștinului Ortodox.

Cel mai bun ajutor al preotului nostru în viața sa pastorală și la propaganda contra sectelor religioase, sunt broșurile din biblioteca Creștinului Ortodox, pe cari creștinii noștri le citesc cu multă plăcere. Indemnăm deci preoțimea noastră să le răspândească între enoriașii satelor noastre.

- No. 1. *Dr. Gh. Ciuhandu*: Un neam și un suflet.
2. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*: Pruncii trebuesc botezați, dar numai odată.
3. *Pr. N. Popovici*: Legea ortodoxă în trecutul nostru.
4. *Pr. Ignatie Dăbor*: Lupta pentru cruce.
5. *Dr. Gh. Ciuhandu*: Calea vieții și calea morții.
6. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*: Luptele bapțiștilor împotriva preoțimii române.
7. *Pr. Caius Turicu*: Primiți sf. taină a cuminăcăturii.
8. *Pr. Cornel Magier*: De ce cinștim noi icoanele și sânta cruce.
9. *Protosincol Iustin I. Suciu*: Să ne mărturisim preotului (Spovedania).
10. *Dr. N. Iorgovan*: Despre păcatul beției.
11. *Protosincol Policarp P. Morușca*: Sfânta Scriptură și tradiția Sfântă.
12. *Pr. Ștefan R. Lungu*: Posturile și însemnătatea lor.
13. *Emilian Căpitan*: Oglinda pocățiilor.
14. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*: Credința și Botezul.
15. *Dr. Ioan Felea*: La Hristos fără pocății.
16. *Dr. Ștefan Cioroianu*: Cinșții, ascultați și iubțiți biserică voastră strămoșească.
17. *Preot F. Codreanu*: Despre căsătorie.
18. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*, Episcopul Aradului: Misiunea pentru popor.
19. *Dr. Ștefan Cioroianu*, Protopop ort. rom. Sfințenia Jaramăntului.
- No. 20. *Dr. Ștefan Cioroianu*, Protopop: Vorbele cele rele strică năruvirile bune.
21. *Emilian Căpitan*: Căința unui pocăit.
22. *Dr. Șt. Cioroianu*: Preotul nostru ort. creștin.
23. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*: Pentru Biserica Ortodoxă.
24. *Dr. Nicolae Șiclovan*: Despre Biserică.
- Broșurile No. 1—24 à Lei 3.—
- 25—26. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*: Carte de rugăciuni. Prețul 10 lei.
- 27—28. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*: Bapțișmul în România din punct de vedere istoric, național și religios. Prețul 6 lei.
29. *Emilian Căpitan*: Cinștirea Prea Crutei Fecioare Maria. Prețul 3 lei.
30. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*, Episcopul Aradului: Ești sigur de mântuire? Prețul 3 Lei.
- 31—32. *Gala Galacton*: Meditare la Rugăciunea Domnească adică la Tatăl Nostru. Prețul 6 Lei.
33. *Dr. Ștefan Cioroianu*, protopop: Despre Rugăciune. Prețul 3 Lei.
- 34—35. *Arhimandrit Policarp P. Morușca*, starețul Sf. Mănăstiri Bodrog: Căsnicia creștină. (Invățătură pentru miri. Prețul 6 Lei.
36. *Dr. Simeon Șiclovan*, Profesor la Academia Teologică din Arad: Sf. Tradiție și Bapțișm. Prețul 3 Lei.
37. *Dr. Vasile Gh. Ispir*, Sectele religioase din România. Prețul 5 Lei.
38. *Preotul Silvin Bichiceanu*: Scrisoare către un pocăit. Prețul 4 Lei.
- 39—40. *Gh. Comșa, Dr. Grigorie* Episcopul Aradului: Concubinajul, Divorțurile și Scăderea populației. Prețul 4 Lei.
- No. 41—42. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*, Episcopul Aradului: Primejdia bapțișmului. Prețul 5 Lei.
- 43—44. *Pr. Caius Turicu*: Apostolii Satelor, pleacă de actualitate din viața satelor noastre.
45. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*: Podoabele Căminului creștin. Prețul 4 Lei.
- No. 46—47. *Teodor Bolyin*, fost predicator bapțist: Nu vă jucați cu credința. Prețul 6 Lei.
- 48—49. *Pr. Ioan Marșicu*: La Mormântul Domnului. Prețul 6 Lei.

- Nr. 50. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*: Biserica Misionară Cuvântare ținută cu prilejul congresului preoțesc din 25 Octombrie 1928.
51. *Pr. Teodor Rudicu*, Misionarul Arhiepiscopiei Chișinăului [Basarabia]: Cum dobândim Mântuirea?
52. *Pr. Alexandru Scvoznicov*, Misionarul Eparhiei Hotinului: *Mândria și neștiința bapțiștilor*.
53. *Pr. Simeon Stana*, Consilier Eparhial: Biruința unui Preot asupra bapțiștilor.
54. *Pr. Ștefan R. Lungu*, misionarul Eparhiei Aradului: Fericirea Tineretului și Societatea Sf. Gheorghe.
55. *Dr. Vasile Gheorghiu*, Prof. la Univ. din Cernăuți: Despre Botezul „cu Spirit Sfânt și cu Foc” și darurile Harismatice.
56. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*, Episcopul Aradului: Pedepsirea Păcătoșilor și Scoaterea din Adunările Bapțiște.
57. *Dr. Vasile Gheorghiu*, Profesor la Universitatea din Cernăuți. Problemele Mântuirii Noastre.
58. *Preotul Teodor Rudicu*, Fugiți de adunările pocățiilor.
59. *Arhimandritul Policarp Morușca*, Omenirca în fața crucii. Prețul 6 Lei.
60. *Dr. Grigorie Gh. Comșa*, Lucrearea diavolească a adventiștilor. Prețul 5 Lei.
61. *Ioan Cotirlă*, Sf. Cruce, Sf. Icoane, Luminările și Tămăia. Prețul 3 Lei.

INFORMAȚIUNI

Catolicismul în sevicul propagandei maghiare. La Cameră, deputatul dl. Valeanu a atras atenția guvernului asupra propagandei iredentiste săvârșită de episcopul catolic al Ardealului, Maylath. Acest episcop sub pretext că aduce cărți catolice, a introdus în Ardeal o serie de cărți cu caracter șovinist maghiar.

Nenorocire. O groasă nenorocire de aviație s'a întâmplat la școala aviatică din Băzau. Un avion pilotat de plutonierul Pooa Ioan s'a prăbușit la pământ de la o înălțime de 150 metri. Victima a încetat din viață după câteva minute. Aparatul „Foker” a fost distrus.

Al treilea prinț al Jugoslaviei. Din Belgrad se vestește, că Regina Marioara a Jugoslaviei a dat naștere unui al treilea bălat. Mama și copilul se află în cea mai bună stare. Imediat după nașterea noului prinț, Regina Maria a României a venit la căpătâiul filicei Sale. Regele Alexandru a fost imediat anunțat despre nașterea celui de al treilea fiu al Său. Copilul a primit numele Paul.

A plouat cu broaște. În 28 Iunie seara și în cursul nopții, o ploale însoțită de furtună, a inundat sămănturile, s'a abătut asupra județului Brăila. Un val de grindină a căzut și sămănturile de oarze, au fost calcate la pământ. În oraș a căzut un val de broaște de mărime foarte mică. În special, străzile portului au fost acoperite de broaște, Populația a rămas ulmită de această minune.

O amintire istorică. În săptămâna trecută implinindu-se patru sute de ani de când oștile lui Petru Vodă Rareș au fost blruitoare pe pământul Ardealului, la Feldioara, s'a așezat o placă comemorativă de marmură. Serbarea s'a desfășurat, în prezența unui nu-

meros public, din foarte mulți țărani și școlari. Serviciul divin a fost săvârșit în biserica ortodoxă din Feldioara de doisprezece preoți români. După paras-tasul din biserică, protopopul Hociotă a citit o rugăciune pentru odihna sufletului lui Petru Vodă Rareș, a vornicului Grozav, căpetenia oștilor moldove-nești în lupta dela Feldioara și a tuturor oștenilor căzuți acum patru sute de ani pentru stăpânirea Ardealului românesc.

Statele-Unite nu vor recunoaște Rusia Sovietică. După cum scriu gazetele din America, este foarte si-gur, că Statele Unite să urmeze dlui Mac Donald și să nu recunoască Rusia sovietică. Guvernul și Parla-mentul Statelor Unite consideră că e o imposibilitate reluarea de relații diplomatice cu Rusia sovietică atâta timp cât acest Stat nu-și va recunoaște toate îndatoririle și va da dovezi că vrea sinceră pace.

Grozăvia dela Chișinău. Poliția a descoperit în Chișinău Basarabiei că în căruciume se vând mâncări făcute din carne de câine și din hoituri. Primul-pro-curator luând cunoștință de aceste, a însărcinat poliția să ia măsurile pentru aflarea celor vinovați și darea lor în judecată. Totodată, a cerut primăriei să si-lească pe medicul-primar să facă un control aspru. Din pricina că nu se face acest control mai mulți locuitorii s'au otrăvit cu băuturi răcoritoare, iar la restaurantul „Moscova” s'a dat unul oaspe carne cu viermi.

O nouă publicație ortodoxă. „Luminătorul” din Chișinău, revista „Bisericii din Basarabia” publică un apel „către întreg clerul ortodox din țară, domnii profesorii de teologie și toți creștinii cărțurari, mănui-torii de concediu” pentru colaborarea la revista „Mi-sionarul”. Revista va avea deocamdată acest program:

1. Articole cu conținut teologic în genere (prob-lemele credinței ortodoxe, ale vieții bisericești și ale apologeticii creștine.)
2. Chestiuni de îndrumare misionară (metodă de luptă, polemică, comentarii, consultări).
3. Cronică misionară.
4. Sectologia propriu zisă și cronica sectantă.
5. Bibliografie, critică, recenzii.
6. Informațiuni despre activitatea misionară or-todoxă și eterodoxă de peste hotare și mișcarea sec-telor în strălăutate.
7. Diferite știri.
8. Poșta redacției.

Articolele se vor trimite pe adresa: Chișinău, consiliul eparhial, secția culturală pentru revista „Mi-sionarul”. Grupul de inițiativă.

Inițiatorilor le dorim succes. Și succesul va fi asigurat dacă la fondurile de apariție pe care le oferă Mitropolia Basarabiei s'ar alătura și cele dela Mitro-polia Bucovinei.

Mulțumită publică.

În numele bisericii românești, precum și în nu-mele credincioșilor ort. rom. din Periam, vin și pe această cale să aduc mulțumiri d-lui Dr. Liviu Cigărean prefectul județului Timiș-Torontal, pentru ajutorul de 256.000 lei acordat pentru zidirea bisericii, din fondul cult. jud.

Neamul nostru recunoscător va ferici pururi pe ctitorii și binefăcătorii sf. lăcașuri de închinare!

Și când între acești ctitori și binefăcători așezăm și numele actualului prefect al jud. Timiș-Torontal, rugăm pe bunul Dumnezeu, să răsplătească din belșug, bunavoința și sollicitudinea dovedită prin grijă ce poartă instituțiilor publice, pentru Periam în special în ceasul oportun, când doriam a vedea încheiată o muncă începută deja de trei ani.

Periam la 4 Iulie 1929.

În numele cons. par. ort. rom.
Grigorie Vermeșan
adm. parohial.

A viz.

Se comunică Onoratului popor credincios, că la sărbătoarea sf. Proroc Ilie 20 Iulie a. c. se va face obicinuitul pelerinaj la sfânta mănăstire dela „Izvorul Miron” din hotarul comunei Românești din protopo-platul Făgetului.

Cu acest prilej se va face sf. liturghie în sobor cu predică ocazională iar lângă Izvorul tămăduitor se va face sf. maslu cu șapte preoți se vor citi poporu-lui credincios slujbe dumnezeiești după trebuința fie-căruia și cei pregătiți se vor putea împărtăși cu sf. cuminecătură.

Făget la 10 Iulie 1929.

Sebastian Olariu
protopresbiter.

Nr. 3492 | 1929.

Comunicat.

În conformitate cu ordinul Onoratului Mi-nister al Cultelor și Artelor de sub Nr. 22333 | 1929 comunicăm mai jos scrisoarea adresată de Înalta Regență Domnului Prim Ministru cu prilejul marilor festivități ale Unirii, — de ur-mătorul cuprins:

Scumpe Domnle Președinte al Consiliului,

Iusufletirea de o rată măreție cu care în-tregul neam românesc de pretutindeni a luat parte la serbările comemorative ce au avut loc în capitală, la Alba-Iulia ca și în întreaga țară, cu prilejul celei de a zecea aniversare dela în-făptuirea unirei Transilvaniei, Banatului și Bu-covinei cu Patria Mamă, ne-a pricinuit cea mai vie mulțumire sufletească.

Sentimentele de credință și devotament exprimate în aceasta împrejurare Maiestății Sale Reginei Maria, Familiei Regale și Regenței, pre-cum și dragostea cu cari am fost încunjuțați pretutindeni ca și felicitările ce am primit din toate părțile Țării sunt atâtea dovezi de legă-tură indestructibilă dintre Tron și Națiune. Ele ne-au mișcat adânc și ne-au arătat cu prisosință cât de puternică este conștiința națională a po-

porului românesc și cât de adânc sădită este în suflete însemnătatea marelui act al Unirii.

Stăpâniți încă de impresiile adânci ce ne-au lăsat îndeosebi manifestațiunile înălțătoare ale întregului popor dela Alba—Iulia, Vă rugăm, scumpe Domnule Președinte al Consiliului, să fiți interpretul recunoștinței și sentimentelor noastre călduroase de mulțumire pe lângă, toate înaltele corpuri ale Statului. Diferitele autorități, asociațiuni, comunități, corporații și cetățeni îndeobște, cari și-au manifestat cu acest prilej sentimentele lor patriotice și de iubire pentru Tron, Dinastie și Regență.

Primiți, Vă rugăm Scumpe Domnule Președinte al Consiliului, expresiunea sentimentelor înaltei stime ce Vă păstrăm.

București, 21 Maiu 1929.

(ss) Nicolae
Înalt Regent

(ss) Miron Cristea (ss) G. Buzdugan
Înalt Regent Înalt Regent

Nr. 3539 | 1929.

Comunicat.

Aducem la cunoștința Cucernicilor Preoți spre conformare adresa Sfântului Sinod Nr. 603 din 12 VI a. c. de următorul cuprins:

„Asociația pentru emanciparea civilă și politică a Femeilor române, prin mijlocirea Ministerului Cultelor cu adr. No. 16734 | 929, a cerut Sf. Sinod să afle și să ia măsurile cele mai bune pentru stăvilirea — pe cale adevărată — a relei deprinderi, a Societății noastre, adică împotriva obiceiului de a întrebunța cu o ușurință de neîngăduit înjuriile cele mai grosolane și expresiunile cele mai triviale la adresa „mamei“

Sf. Sinod, în ședința sa din 29 Mai 1929, deliberând asupra acestei chestiuni nu numai că găsește întemeiată și oportună intervenția Asociației pentru Emanciparea civilă și politică a Femeilor române, dar constată că răul e mult mai mare de cât îl denunță numita asociație. Fiindcă în general su cunoaște că în toate păturile sociale ale poporului nostru, dela cele mai de jos și până la cele mai înalte se debitează cu o satanică efuziune tot felul de înjurături, blasfemii, trivialități, etc., luându-se în deșert nu numai cuvântul „mamă“, ci însuși numele lui Dumnezeu și al tuturor lucrurilor sfinte.

În fața acestei stări de lucruri Sf. Sinod găsește că pentru curmarea răului e necesară conlucrarea tuturor organelor însărcinate cu educarea și moralizarea nației și în primul rând a Școalei și a Bisericii.

Ca atare Sf. Sinod a hotărât cele ce urmează rugându-Vă să binevoiți a dispune cele de cuviință:

Se va da ordin tuturor preoților din acea de Dumnezeu păzită Eparhie ca la toate ocaziunile binevenite, prin predici, conferințe, convorbiri particulare, să arate joshicia sudalmelor, a vorbelor de rușine, combătându-le. Acest păcat să fie subiectul unei cercetări riguroase și cu ocaziunea mărturisirilor“.

Arad, din ședința Consiliului eparhial, dela 27 Iunie 1929.

Consiliul eparhial.

Nr. 7146 | 1929.

Comunicat.

Prin ordinul circular Nr. 4758/1928 publicat în „Monitorul Județului Arad“ dela 3 Maiu 1928, s-a interzis Primăriilor comunale încassarea contribuțiilor bisericesti.

Cerând noi revenirea asupra aceluia ordin circular, Prefectura Județului Arad cu adresa Nr. 36655/1928, ne răspunde, că a rectificat ordinul Nr. 4758/1928 comunicând prin Monitorul Județului Nr. 42/1928 că interdicțiunea se referă numai la acei foști credincioși cari au trecut la confesiunea baptistă.

Ceeace aducem la cunoștința Cucernicilor preoți spre orientare.

Arad, la 21 Iunie 1929.

Consiliul Eparhial.

Societatea ortodoxă națională a Femeilor Române.
Filiala Beiuș

Concurs.

Societatea Ort. Naț. a Femeilor Române filiala Beiuș, pentru a da o îndrumare cât mai sănătoasă elevilor ort. cari urmează la școalele din loc, deschide cu începerea școlară 1929 | 1930, un confortabil internat peste drum de liceul de fete unit și pentru primirea elevelor în internat publică următorul concurs.

1. Elevele care doresc să se înscrie în acest internat trebuie să trimită cel mai târziu până în 15 August o cerere de înscriere timbrată.

2. Elevele sunt obligate să-și aducă lăngă necesară de corp, o saltea, o plapomă sau pătură și lăngă de pat, 4 prosoape, 3 servete de masă, un tacâm.

3. Elevele își vor marca toate efectele: rufărie, haine, pelerină, beretă până și ghetetele și galoșii, dacă-l au, cu cerneală chimică.

4. Elevele vor mai aduce câte un lighean. Farfuriile și paharul le vor procura dela internat, restituind costul.

Toate efectele vor fi inventariate în dublu exemplar. unul va rămâne la direcția internatului, iar al doilea va fi afișat de elevă în dulap.

5. Taxa de întreținere pentru întreg anul școlar este de 12000 Lei plătită anticipativ în trei rate. La înscriere, la sfârșitul vacanței de Crăciun și Paști.

Din această taxă nici într'un caz nu se poate face reduceri dat fiind că suntem la început și Societatea Femellor Ortodoxe face toate eforturile pentru a corespunde unei meniri ideale și corespunzătoare bisericelii sale.

Afară de taxa de întreținere elevele vor mai plăti pentru medic și bibliotecă la înscriere 300 de lei.

Contra taxei plătite elevele vor primi locuință, luminat, încălzit hrană de 4 ori, scaldă, îngrijire medicală și instrucțiune.

Cererile se vor trimite pe adresa dlui protopop catichet, Petru E. Papp Beluș.

Beluș la 10 Iunie 1929.

Victoria Roșu
Secretară.

Tina Dr. Pap
Președintă.

No. 3724 | 1929.

Ordin Circular

cătră toate oficiile protopopești și parohiale din Eparhia ort. română. a Aradului.

Venindu-ne la cunoștință, că la unele episcopii parohiale s'au aglomerat banii în numerar în sume destul de considerabile, pe cari în loc să l deponă în bancă spre fructificare în favorul comunei bisericesti, episcopii s'au folosit de ei spre scopurile lor nepătind după ei nici un fel de dobânzi, pentru a pune stavilă repetării unor asemenea proceduri în detrimentul bunei chivernisiri a averilor bisericesti, îndrumăm consiliile parohiale să stabilească o sumă de câteva mii lei, care să rămână permanent în numerar la episcopie pentru achitarea cheltulelilor curente, iar plusul-când acela trece peste 2000-3000 Lei, episcopii să-l deponă în bancă spre fructificare în favorul bisericelii:

Pentru executarea acestei dispoziții îl facem răspunzători pe conducătorii de oficii parohiale.

Arad, din ședința Consiliului Eparhial, ținută la 5 Iulie 1929.

Consiliul eparhial ort. rom. Arad.

Licitațiune minuendă.

Pentru lucrările de renovare la biserica ort. rom. din Cladova protopopiatul Radna în baza devizului de spese aprobat de Ven. Consiliu Eparhial din Arad cu Nr. 3855 | 1929 se publică licitațiune minuendă pe ziua de 21 Iulie 1929 la ora 2 p. m. în cancelaria oficiului parohial pe lângă următoarele condițiuni:

1. Licitanții vor depune vadiu de 10%, în bani gata sau hârtii de valoare.

2. Licitanții nu pot pretinde spese de participare.

3. Licitanții vor dovedi cu atestate de întreprindere că sunt măestri zidari diplomați.

4. Devizul și condițiile se pot vedea la oficiul parohial din Cladova.

5. Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința lucrările acelui reflectant în care va avea mai multă încredere, fără considerare la rezultatul licitației.

6. Lucrările de renovare vor începe imediat după aprobarea contractului de lucrare de către Ven. Consiliu eparhial.

Cladova, la 5 Iulie 1929.

Consiliul parohial.

Publicație de licitație.

Pentru darea în întreprindere a lucrărilor de restaurare a bisericelii gr. or. rom. din Fădimac se publică licitație minuendă cu oferte închise și sigilate pe ziua de 28 Iulie a. c. ora 2 p. m. în localul Oficiului parohial din loc.

1. Planul, devizul de spese și condițiunile generale și speciale se pot vedea la oficiul parohial.

2. Concurenții vor înalța deodată cu ofertele închise și vadiul de 10% din prețul oferit.

3. Nu vor fi admiși la licitație decât antreprenorii cu evaluarea recerută.

4. Antreprenorul pe care va rămâne lucrarea va solvi proiectantului suma prevăzută în deviz pentru elaborate tehice.

5. Concurenții nu pot pretinde nici un fel de spese pentru participarea la licitație.

Comisia de licitație își rezervă dreptul a alege și preda lucrările acelui antreprenor în care va avea mai mare încredere.

Din ședința Consiliului parohial ținută în 7 Iulie 1929.

Tralan Pelea
președinte.

CONCURSE.

Conform rezoluțiunii Ven. Consiliu Eparhial Nr. 5308—927, pentru îndeplinirea parohiei vacante (Ciuciu) Vârfurile, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

1. Venitele parohiei sunt celea din coala B:
a) Birul parohial 60 măsuri cucuruz în natură;

b) Stolele legale;

c) Locuința în natură în edificiul fostei școli confesionale, ce se va adapta și aduce în stare bună;

d) grădină;

e) întregirea dela Stat pentru care parohia nu garantează.

Parohia e de clasa a II.

În lipsa recurenților de clasa II, se vor admite și reflectanții de clasa III. Alesul va predica și catehiza regulat, și va suporta impozitele după beneficiul său.

Recursele adresate Consiliului parohial din Vârfurile (Ciuciu) se vor înainta Oficiului Protopopesc din Gurahonț. Reflectanții pe lângă observarea §-33 din Regulamentul pentru parohii, se vor prezenta în sf. Biserică spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și rituale.

Cei din alte dieceze, vor produce act dela Prea Sfinția Sa Episcopul diecezan.

Consiliul parohial.

În conțelegere cu: *Const. Lazar.*
protopop.

—□—

2—3

Conform ord. Ven. Consiliu Eparhial Nr. 1630 | 928, pentru îndeplinirea parohiei vacante Mădrijești cu filia Șoimuș-Buciava, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala”.

Venitele împreunate cu acest post sunt:
1. Sesia parohială dela mădrijești 32 jugh. arător și fânaș; iar în filie cu reforma agrară s'a primit 16 jughere fânaș, pentru cari însă parohia nu ia răspunderea.

2. Birul legal din matra și filie indus aici din oficiu conform ord. Ven. Consiliu eparhial Nr. 1630 | 1928.

3. Stolele legale.

4. Casă parohială în matra.

5. Întregirea dotației dela stat, pentru care parohia nu ia răspunderea.

6. Parohia e de clasa II, dar se admit și reflectanții de clasa III.

Alesul va predica regulat, va catehiza, și va suporta dările după beneficiul său.

Recursele ajustate cu documentele prescrise, adresate Consiliului parohial din Mădrijești-Ș. Buciava, se vor trimite Oficiului Protopopesc din Gurahonț, în termenul concursual. Reflectanții cu observarea §-33 din Regulamentul pentru parohii se vor prezenta în sf. Biserică, pentru a-și arăta dexteritatea în oratorie și rituale. Cei din alte dieceze vor produce act dela Prea Sfinția Sa Episcopul diecezan.

Consiliul parohial.

În conțelegere cu: *Const. Lazar.*
protopop.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei I. din Curtici devenită vacantă prin alegerea și strămutarea preotului Ioan Nicorescu în parohia Jabar, se publică concurs cu termen de 30 zile socotite dela prima publicare în organul „Biserica și Școala”, în conformitate cu ordinul Ven. Consiliu eparhial Nr. 3744 | 1929.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Una sesiune parohială comasată constatătoare din 32 jughere cad. în care se cuprinde și dreptul de pășune.

2. Birul și stolele legale.

3. Întregirea dotației preoțești dela stat.

Preotul ales va trebui să catehizeze la școlile primare de stat din loc, cel puțin 12 ore pe săptămână. Va suporta toate impozitele după întreg venitul preoțesc.

Parohia fiind de clasa primă, dela recurenți se recere cvalficațiile de clasa I și opt clase liceale cu maturitate.

Cei ce voiesc să competeze la acest post cu prealabila știre a protopopului tractual, se vor prezenta în vre-o Duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Curtici spre a-și arăta dexteritatea în rituale și oratorie, conformându-se strict dispozițiilor Nr. 33 din Regulamentul pentru parohii. Cererile însoțite de anexele necesare, adresate Consiliului parohial din Curtici se vor înainta în termenul concursual oficiului protopresbiteral ort. rom. din Arad.

Recurenții din altă dieceză vor alătura la cererea de concurs și actul de învoire dela P. S. Sa Părintele Episcop diecezan din Arad.

Consiliul parohial ort. rom. din Curtici.

În înțelegere cu *Trăian Vășianu* protopop în Arad.

—□—

1—3

Poșta administrației.

Onor. Epitropia parohială Fădimac.

Pentru publicarea licitațiunei minuiendă Vă rugăm a ne aviza suma de Lei 60.

Redactor responsabil: **SIMION STANA.**